

KULTURA

KNJIŽEVNOST – Festival europske kratke priče održat će se u Hrvatskoj od 19. do 23. svibnja

ŠIRENJE FESTIVALSKIH GRANICA

Predstavit će se neki od najznačajnijih europskih pisaca današnjice / Festival pozvan da bude članom uglednoga festivalskoga društva Scrittura Giovani

ZAGREB, 14. svibnja – Festival europske kratke priče, književni susret koji će u Hrvatskoj trajati od 19. do 23. svibnja, ugostit će neke od najznačajnijih europskih pisaca današnjice – Nuriju Barrios iz Španjolske, Aleša Čara iz Slovenije, nizozemsku spisateljicu Hermine Landvreugd, Igora Marojevića iz Srbije, Tiziana Scarpa iz Italije, britanskoga književnika Alija Smitha, nje-mačke pisce Inga Schulzea i Tilmana Rammstedta, Olgu Tokarczuk iz Poljske te Petra Zilahyja iz Mađarske. Njihovi domaćini bit će poznati hrvatski pisci Edo Popović, Zoran Ferić i Robert Pe-rišić.

– Novost drugoga po redu Festivala europske kratke priče je to što je iz Zagreba premrežen i na druge hrvatske gradove: Beli Manastir i Osijek, ali i izvan Hrvatske, u Ljubljani, gdje će ga ugostiti nakladnička kuća *Beletrina*.

Ideja festivala nije samo predstaviti strane pisce, već naglasiti i gostovanje hrvatskih pisaca – rekao je u srijedu Roman Simić, urednik projekta, na konferenciji za novinare u Kulturnome centru Centra Kaptol u Zagrebu.

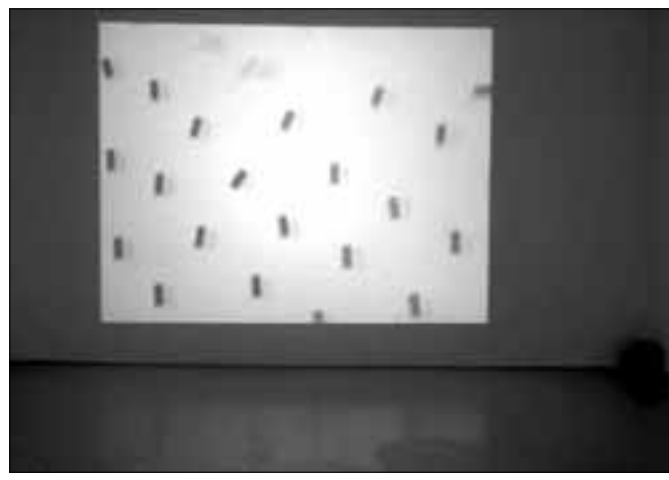
Festival europske kratke priče pozvan je ove godine da se pridruži projektu *Scrittura Giovani*, u koji su uključena četiri ugledna europska književna festivala. Taj projekt svake godine objavljuje zbirku kratkih priča na pet jezika, kojima bi se od iduće godine trebao pridružiti i hrvatski.

Prema najavi Andreje Pisac, zadužene za odnose s javnošću, bogat festivalski program obuhvatit će književne večeri, predstavljanje pisaca, okrugli stol s temom »Književni časopisi i kratka priča«, predstavljanje triju antologija kratke priče – hrvatske, srpske i austrijske,

kao i projekta »Ekran priče«, nastaloga na temelju izbora priča posjetitelja Iskonovih stranica na Internetu. Festivala će događanja biti obojačena i prevoditeljskim radionicama poljskoga i talijanskoga jezika, a pojedini će hrvatski pisci pokazati i kuharsko umijeće pripremajući hranu europskim kolegama.

Na toj književnoj fešti, izrasloj iz projekta *Antologija europske kratke priče* Naklade MD iz Zagreba – osim književnika, sudjelovat će i urednici, prevoditelji, književni kritičari i voditelji raznih književnih inicijativa. Predstavljanju festivalskoga programa sudjelovali su i Miroslav Mićanović, urednik u nakladi MD, te voditeljice prevoditeljskih radionica: Ivana Vidović Bolt, Tatjana Peruško i Snježana Husić sa zagrebačkoga Filozofskoga fakulteta.

Sandra-Viktorija Antić

Dorečenost teme: Rad Ane Kadoić

PROJEKTI – Izložba <dis.location> u Muzeju grada Zagreba

DISLOKACIJA ILI POTRAGA ZA IDENTITETOM

Temeljna poveznica izloženih radova Ane Kadoić, Lale Raščić, Svebora Kranjca, Davida Maljkovića i Darka Fritza je umjetnički tretman problema lokacije i teritorija koji implicira problem identiteta / Zanimljiv je pokušaj približavanja autora različitih poetika u zajednički »školski« kontekst, koji u predloženoj formi ne rezultira očekivanim rezultatom

Sandra Križić Roban

U suradnji Muzeja suvremene umjetnosti iz Zagreba, Rijksakademije iz Amsterdama, Muzeja grada Zagreba i Veleposlanstva Kraljevine Nizozemske priređena je izložba petero umjetnika koji su prošli, odnosno trenutno borave na poslijediplomskom studiju u uglednoj nizozemskoj umjetničkoj akademiji. Pod nazivom <dis.location>, a u izboru kustosa izložbe Darka Fritza, neveliki su i za ovu prigodu posve neprikladni prostor Muzeja grada Zagreba zauzeli radovi Ane Kadoić, Lale Raščić, Svebora Kranjca, Davida Maljkovića te samog kustosa izložbe.

Temeljna poveznica izložbe je, prema Fritzovim riječima, »umjetnički tretman problema lokacije i teritorija koji implicira problem identiteta«. U kontekstu dosadašnjih iskustava s radovima studenata i postdiplomata, koji su za mjesto studija odabrali upravo Nizozemsku, mogli bismo s lakoćom zaključiti da ovako formulirana poveznica ne iznenađuje nikoga. Mul-

tietničko društvo relativno velikih (barem iz naše perspektive) građanskih sloboda, liberalni pristup, socijalna urednost te visoko razvijena svijest o mnogim društveno relevantnim, zajedničkim temama, o kojima mi (uglavnom) tek počinjemo razmišljati, idealno su okružje mnogim umjetnicima koji su ga odabrali u svrhu stjecanja umjetničkog obrazovanja.

»Nizozemska ruka«

Usudila bih se ustvrditi, kako se »nizozemska ruka« osjeća u radovima ne samo polaznika Rijksakademije, već i ostalih akademija, poput Jan van Eycka u Maastrichtu, na primjer. Suvremena kultura i estetika na takvim se mjestima propituju konceptualno povezanim kodovima, koji globalno sagledavaju prvenstveno iz mogućnosti pojedinačnog stvaranja veza, postupaka što u tradicionalno zasnovanim umjetničkim zajednicama izazivaju svakojake komentare. No bez obzira na to zanimljiv je pokušaj približavanja autora različitih poetika u zajednički

»Virusne« igre: Videoinstalacija Svebora Kranjca

sama. U Maljkovićevim slikama narativni motivi likova koje »preuzima« s postojećih radova problem dislokacije premijestaju na posve drugačiju značenjsku razinu. Sam Darko Fritz, koji u Nizozemskoj boravi već godinama, najeksplicitniji je u ovoj koncepciji. Čini se da je grafičko rješenje plakata »Home«, izvorno zamišljenog za reklamne panoe u blizini hrvatske granice, motiv koji opravdano zaprema oglasni stup iz muzejskog postava, dok kriptirane porno-snimke u ovako zasnovanoj koncepciji djeluju, blago rečeno, nepotrebno.

Povezani mjestom, radovi izložbe <dis.location> daju naslutiti mnoge teme o kojima se može povesti razgovor.

Činjenica je da su mnogi autori od kraja osamdesetih nadalje u Nizozemskoj pronašli prikladno okružje i razumijevanje publike i stručnjaka za svoje uglavnom konceptualne radove koje su tamo tijekom vremena producirali.

U ovom suženom izboru mnoge su teme »načete«, ni jedna dorečena. No uvijek postoji nova prilika.

Medijsko manipuliranje

U radovima Lale Raščić i Ane Kadoić primjetan je produkcijski pomak i dorečenost teme kojom se bave, dok će Kranjceve »virusne« igre biti zamijenjene ustaljenim načinima propitivanja pozicije pojedinca u svijetu, gdje mediji izobličuju sudbinu, poričući pravo na identitet osobe, sve u korist pojednostavnjenih obrazaca prilagođenih širokim narodnim ma-

POVJESNICA – Predstavljena »Omiška krajina, Poljica, Makarsko primorje od antike do 1918. godine« Bože Mimice

MITSKO MJESTO HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

ZAGREB, 14. svibnja – Knjiga prof. Bože Mimice »Omiška krajina, Poljica, Makarsko primorje od antike do 1918. godine« fešta je lijepoga u ovim ružnim trenucima. Priča je to o nama i onome što jesmo u nesigurnom vremenu kada tražimo uporište u svojim korijenima, kazao je prof. dr. Ante Simonić na predstavljanju knjige u utorak u Društvu hrvatskih književnika. Pisana na poticajan, nipošto supararan način, kronika iz pera erudita, kulturologa, izdavača i cijenjenog numizmatičara Bože Mimice brtiko je promišljanje povijesti tih

krajeva, smatra dr. Simonić. Akademik Ante Stamač upozorio je na književni dosseg Mimicine knjige, koja uspješno spaja književnost i historiografiju. Ona nije samo zabilješka povijesnih tijekova toga, kako ga Stamač naziva, mitskog mjesta hrvatske književnosti iz kojega su potekli brojni pisci, od Andrije Kačića Miošića i Mihovila Pavlinovića do Jure Kaštelana, Drage Ivaniševića i Josipa Pupačića, već povijest životnih presjeka kraja koji je bio kulturološki »melting pot« u koji su se slijevali utjecaji od Poljica, Biokovlja, Podbiokovlja, gudura rijeke

Cetine i obližnjeg otoka Brača.

Važan dio povijesti toga kraja bila je Poljička republika, prema riječima još jednog Poljičanina, pučkog pravobranitelja Ante Klarića, izvoriste demokracije u ovim krajevima. Njezin zakonik, poznati Poljički statut, sinteza je običajnog prava toga vremena. Želja autora Bože Mimice, kako je sam kazao, bila je predočiti povijest toga kraja novim generacijama. Knjigu je izdao riječki »Vitagraf« uz sunakladnike Muzej grada Omiša i »Mozaik knjižničarstvo« iz Splita.

Martina Ivandić

PROJEKTI – Koncert iz ciklusa »Sfumato« u Muzeju »Mimara« u Zagrebu

GLAZBA RELIGIOZNIH NADAHNUĆA

Djela Messiaëna i Martina u zbornom ciklusu »Sfumato« / Mješoviti zbor HRT-a pod ravnanjem Tončija Bilića muzicirao je predano, uzorno čistom intonacijom / Publika je međutim prisilno statirala u snimanju televizijske emisije, što nije pridonosilo koncentraciji na duhovni sadržaj glazbe

Enad Turkalj

U nizu do sada također dragocjenih programa čiste zbornice glazbe ciklusa »Sfumato« HRT-a i Muzeja »Mimara«, onaj u utorak jedan je od najljepših. Slušali smo produhovljene meditacije religioznih nadahnuća dvojice od najvećih predstavnika frankofonske glazbe 20. stoljeća, Francuza Oliviera Messiaëna i Švicarca Franka Martina. Duboka religioznost Messiaëna kojom je prožeto cijelo njegovo, po mnogo čemu jedinstveno stvaralaštvo, najbolje dolazi do izražaja u glazbi za orgulje – bio je jedan od najistaknutijih orguljaša u Parizu – pa je opravdano program tog koncerta dopunjen i središnjim predstavljanjem mladog orguljaša Ante Knešaurea na pokretnim elek-

tričnim orguljama.

Okvir njegovu nastupu dao je Mješoviti zbor HRT-a pod ravnanjem Tončija Bilića, na početku s prigušenim tonskim sfumatom Messiaënova pričesnog moteta »O sveta gozbo« (O sacrum convivium) za četveroglasni zbor, u kojemu je već skup probranih glasova pod maestrovom rukom muzicirao predano, uzorno čistom intonacijom. Zatim su bez stanke pred publikom montirane orgulje za izvođenje dviju Messiaënovih Meditacija o jedinstvu svetoga trojstva, druge (Svetost Isusa Krista) i osme (Bog je jednostavan). Ante Knešaurek predstavio se prikladnom, smirenom interpretacijom, potvrdivši ugled što ga je stekao gostovanjem u nizu europskih zemalja.

Kamen kušnje za zbor bila

je na kraju Misa za dva četveroglasna zbora Franka Martina, otpjevana u velikim dinamičkim rasponima, posebno u svečanostnoj radosti stavaka Credo i Sanctus, čime je zaokružen (mogući) intimni doživljaj prekrasne izvedene glazbe.

Publika je međutim prisilno statirala u snimanju televizijske emisije s reflektorima usmjerenima u oči slušatelja, s raznobojnom rasvjetom, dekorom kitnjastih zavjesica po prozorima dvorane i naokolo spletoviska kablova i inih snimateljskih potreština, što sve u vidnom polju slušateljstva sasvim sigurno nije pridonosilo koncentraciji na duhovni sadržaj glazbe. Možda će emisija na televiziji biti veoma lijepa, ali to nije bio koncert za publiku, nego za televiziju. Ne ponovilo se.

KNJIGE – Predstavljen »Švapski kuhinjar – dodir tradicija u Hrvatskoj« Nives Rittig Beljak

SREDNJOEUROPSKI KULINARSKI VREMEPLOV

ZAGREB, 14. svibnja – Koliko su povijesni dodiri urodili bliskošću prehranbenog ukusa Srednje Europe i koliko naša današnja kuhinja duguje susjedima, odgovaraju znanstvene studije etnologinje Nives Rittig Beljak sakupljene u knjizi »Švapski kuhinjar – dodir tradicija u Hrvatskoj« što je u utorak predstavljena u Muzeju Mimara. Austro-Ugarska Monarhija bila je mjesto u kojem su se bez obzira na granice međusobno miješali utjecaji francuske, talijanske, austrijske, češke, mađarske, hrvatske kuhinje stvarajući specifičnu srednjoeuropsku kulinarsku tradiciju, kazala je Ljiljana Marks s Instituta za etnologiju i folkloristiku predstavljajući knjigu.

Pogled u povijest slavenske kuhinje pokazuje da su neke od njezinih zaštitnih znakova koje smatramo au-

tohtonim delicijama, poput kobasica, kulena, švargli, poznatih kolača zapravo donijeli doseljenici koji su u Slavoniju došli nakon odlaska Turaka. Njemački i austrijski kolonisti prije 300 godina u svoju novu domovinu donijeli su i krumpir i tradiciju pripreme tijesta na bezbroj načina, a iz turskog doba Slavonija je baštinila pripremu jela od mljevena mesa i turske slastice.

Jednu od prvih i najpoznatijih napisala je kneginja Eleonora Maria Rosalie Eggenberg 1699.

Najpoznatiju tiskanu kuharicu sastavila je Katarina Prato. Počevši od 1858. njezina »Die Süddeutsche Küche« doživjela je širom Austro-Ugarske Monarhije do 1938. godine 79 izdanja na 16 jezika. Tiskana goticom na njemačkom jeziku nikada nije prevedena na hrvatski,

ali od rana je bila u upotrebi u našim krajevima. Velik trag ta je slavna kuharica ostavila i na poznatu Zlatnu knjigu hrvatskog kuharstva Mire Vučetić.

Predstavljanje knjige po-pračeno je izložbom zidnjaka ili »bakinih krpa« iz zbirke Božidara Kanajeta pod nazivom »Koga srce boli nek si bira što od jela voli«. Nekad nezaobilazan predmet svake kuhinje do polovice prošloga stoljeća, kada kuhinja gubi primat najvažnije prostorije u kući, gdje se pripremalo jelo, blagovalo i živjelo, danas je predmet koji mnogima budi nostalgije uspomene. Te vezene zidne slikovnice nosile su širok izbor tema – od svakodnevnih, i poučnih, preko ljubavnih pa sve do religioznih i političkih.

Martina Ivandić